

Ville Skinnari sd ym.

Lakialoite laiksi kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa esitetään muutettavaksi lakia kaupallisten sopimusten maksuehdoista (30/2013) niin, että elinkeinonharjoittajien välisissä kaupallisissa sopimuksissa enimmäismaksuajaksi säädetään 30 päivää. Tarkoituksena on lyhentää yritysten välisiä maksuaikoja ja erityisesti hillitä yleistynyttä käytäntöä, jossa suuremmat yritykset vaativat ylipitkiä maksuaikoja pienemmiltä alihankkijoiltaan.

PERUSTELUT

Elinkeinonharjoittajien välisten saatavien maksuajan pituutta on Suomessa säännelty kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetusta laissa (30/2013). Tällä lailla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/7/EU kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta eli maksuviivästysdirektiivi.

Yritysten väliseen sopimustoimintaan kuuluu normaalisti laaja vapaus sopia ehdoista, joita yritysten välillä sovelletaan. Yritysten välisiä maksuehtoja on kuitenkin sekä EU-tasolla että kansallisesti pyritty sääntelemään. Sääntelytarpeen taustalla on se, että voimavaroiltaan suuremmat yritykset ovat paikoin käyttäneet kohtuuttoman pitkiä maksuaikoja sopimuksissaan pienempien yritysten kanssa. Tämä tuo suurille yrityksille perusteetonta etua ja vastaavasti vaikeuttaa pienten ja keskisuurten yritysten toimintaa.

Alun perin maksuaikalaisissa säädettiin elinkeinonharjoittajien välisissä sopimussuhteissa maksuajaksi enintään 60 päivää, elleivät osapuolet ole toisin sopineet. Lakiin ei sisältynyt pakottavaa enimmäismaksuaikaa. Maksuajoissa koettujen ongelmien pohjalta oikeusministeriö selvitti keväällä 2014 yritysten välisiä maksuaikoja sekä niiden kehitystä ja muutostarpeita asiaa koskevalle lainsäädännölle. Tästä seurasi vuonna 2015 maksuaikalain 5 §:ään muutos (385/2015), jossa elinkeinonharjoittajien välisissä sopimussuhteissa maksuaika lyheni 30 päivään, kuitenkin niin, että toisinsopimisen mahdollisuus edelleen säilyi. Tällöin oikeusministeriön ratkaisumallina maksuaikojen osalta selvitettiin myös pakottavasta enimmäismaksuajasta säätämistä, mutta siitä luovuttiin joidenkin lausunnonantajien vastustuksesta johtuen.

Lakialoite LA 89/2018 vp

Vuoden 2015 lainmuutoksen tarkoitus oli vapauttaa myyntisaamisiin sitoutunutta pääomaa pienten ja keskisuurten yritysten käyttöön. Lainmuutos ei kuitenkaan ole toiminut toivotusti, vaan yritysten väliset keskimääräiset maksuajat ovat pidentyneet lain voimantulon jälkeen ja yli 30 päivän maksuaikojen osuus on kasvanut. Yhä enemmän suuremmat yritykset vaativat jopa 45—90 päivän maksuaikoja ja käyttävät pienempiä yrityksiä näin pankkeina sitoen niille kuuluvaa pääomaa omaan käyttöönsä.

Monet suomalaiset pienyritykset kärsivät rahoituksen saamisen vaikeudesta. Siinä missä yliopitkät maksuajat ovat maksajalle rahanarvoinen etu, tarkoittaa velkojana olevalle yritykselle myyntisaamisiin sisältyvän pääoman sitoutuminen yrityksen kannalta tuottamattomaan kohteeseen rahassa mitattavia menetyksiä. Tämä heikentää jo ennestään rahoitusasemaltaan heikompien pienten ja keskisuurten yritysten kasvuedellytyksiä ja näin koko talouden kasvua.

On ilmeistä, että vuoden 2015 lainmuutos ei ole täyttänyt tarkoitustaan eikä ole vaikuttanut toivotusti. Tämän vuoksi tarvitaan tehokkaampaa lainsäädäntöä. Tässä lakialoitteessa esitetään yritysten välisestä maksuajasta säättämistä niin, että 30 päivän enimmäismaksuajasta ei voisi sopia toisin maksuaikaa pidentäen.

Aloitteen taloudelliset vaikutukset

Pitemmät maksuajat vapauttavat pääomaa maksajana olevan yrityksen käyttöön vähentäen yrityksen käyttöpääoman tarvetta ja näin laskien pääomakustannuksia. Maksuaikojen lyheneminen vaikuttaisi tähän ja aiheuttaisi jonkin verran lisää pääomakustannuksia niille yrityksille, jotka soveltavat yli 30 päivän maksuaikoja. Vastaavasti maksuaikojen lyhentäminen vapauttaisi pääomaa laskuttajana olevissa yrityksissä ja vähentäisi niiden pääomakustannuksia.

Yli 30 päivän maksuaikoja sovelletaan tyypillisesti tilanteissa, joissa maksajana on voimavaroiltaan ja neuvotteluvoimaltaan selkeästi suurempi yritys ja laskuttajana pienempi. Maksuaikojen rajaaminen siis tarkoittaisi rajattua kustannusten siirtoa pienemmiltä yrityksiltä suuremmille. Näin se parantaisi pienten ja keskisuurten yritysten tilannetta.

Pienemmillä yrityksillä ylimääräinen pääoman sitoutuminen aiheuttaa keskimäärin enemmän ongelmia kuin suurilla. Pienempien yritysten kustannus pääomalle on tyypillisesti korkeampi. Varsinkin pienillä yrityksillä rahoituksen saamisen vaikeus voi tarkoittaa, että pääoman sitoutumisesta myyntisaamisiin seuraa myös konkreettisia rajoituksia toiminnalle ja kasvulle, siinä missä suuremmalla yrityksellä kyse on tyypillisesti pelkästään pääomakulusta.

Tämän vuoksi pisimpien laskutusaikojen lyhenemisen voidaan kokonaisuutena arvioida tuottavan suuremman hyödyn laskuttajina oleville yrityksille kuin sen aiheuttama kustannus on maksajina oleville yrityksille. Myyntisaamisten kierron nopeutumisen voidaan siis arvioida tuottavan kansantalouden tasolla nettohyötyä.

Koska valtaosa uusista työpaikoista syntyy pieniin yrityksiin, on niiden kasvua rajoittavilla maksukäytännöillä myös negatiivisia työllisyysvaikutuksia. Maksuaikojen lyheneminen tehostaisi pienten yritysten kasvuedellytyksiä, ja näin sillä voidaan odottaa olevan positiivisia työllisyysvaikutuksia.

Lakialoite LA 89/2018 vp

Laskujen maksaminen vähintään kerran kuukaudessa voi joissain tilanteissa lisätä maksajana olevissa yrityksissä työtä. Toisaalta, kun mahdollisuus sopia pitkistä maksuajoista jää pois, tämä vähentää yrityksissä sopimusten tekemiseen ja maksuaikaehtojen muotoiluun liittyvää ylimääräistä työtä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 5 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että tavaran tai palveluiden kauppaan perustuvissa elinkeinonharjoittajien välisissä velkasuhteissa noudatettava 30 päivän enimmäismaksuaika muutettaisiin ehdottomaksi. Pykälästä poistettaisiin viittaus mahdollisuuteen sopia pidemmästä maksuajasta. Tällöin sopimus pidemmästä maksuajasta olisi mitätön ja sen sijaan noudatettaisiin 30 päivän maksuaikaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain (30/2013) 5 §, sellaisena kuin se on laissa 385/2015, seuraavasti:

5 §

Maksuajan enimmäiskesto velallisen ollessa elinkeinonharjoittaja

Jos velallinen on elinkeinonharjoittaja, maksuaika saa olla enintään 30 päivää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 89/2018 vp

Helsingissä 21.12.2018

Ville Skinnari sd
Sirpa Paatero sd
Satu Taavitsainen sd
Harry Wallin sd
Tytti Tuppurainen sd
Pilvi Torsti sd
Merja Mäkisalo-Ropponen sd
Lauri Ihalainen sd
Ritva Elomaa ps
Jari Myllykoski vas
Petri Honkonen kesk
Matti Semi vas
Ilkka Kantola sd
Matti Torvinen sin
Markus Mustajärvi vas
Timo Harakka sd
Satu Hassi vihr